

การสร้างสรรคจิตรกรรม : บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน The Creation of Painting: Atmosphere of Isan belief

ธีรวัฒน์ ลอดภัย¹
Theerawat Lodpai¹

Received: May 13, 2021

Revised: May 28, 2021

Accepted: June 9, 2021

บทคัดย่อ

ผลงานสร้างสรรค์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาวิถีความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวอีสาน 2) เพื่อสร้างผลงานจิตรกรรมรูปแบบกึ่งเหมือนจริงด้วยเทคนิคการระบายสีอะคริลิกบนผ้าใบ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมชุด บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน ซึ่งมีขอบเขตการศึกษาข้อมูลด้านเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีความเชื่อของชาวอีสานที่มีต่อพุทธศาสนาและความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อภูผานาค โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ภาพถ่าย เอกสารที่เกี่ยวข้องและอิทธิพลทางศิลปกรรม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลจัดเป็นหมวดหมู่ขั้นตอนการสังเคราะห์เป็นภาพร่างต้นแบบปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานจริงจนเสร็จสมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า

วิถีความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวอีสาน มีแนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อพุทธศาสนา ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงชาวบ้านในยุคปัจจุบัน ความเชื่อความศรัทธาที่ชาวอีสานยึดมั่นต่อหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา ทำให้ผู้ประพาดิปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม มีความรัก ความสามัคคี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ส่วนการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมชุด บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน พบว่ามีเนื้อหาเรื่องราวสื่อถึงความเชื่อความ

¹โรงเรียนอนุบาลบ้านเหนือเขมราฐ (theerawat.lm29@gmail.com)

ศรัทธาในบุญวันออกพรรษา ซึ่งได้นำเสนอในรูปแบบกึ่งเหมือนจริง ที่มีการตัดทอนรายละเอียดรูปทรงต่าง ๆ จัดวางให้เกิดเอกภาพ โดยใช้เทคนิคการระบายสีอะคริลิกบนผ้าใบได้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์จำนวน 4 ชิ้น ที่สร้างสุนทรียภาพก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนต่อไป

คำสำคัญ : การสร้างสรรค์, จิตรกรรม, บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน

Abstract

This creative art work aimed 1) to study the way of Buddhism beliefs of I-sarn people, 2) to create semi-realism paintings by using technique of acrylic painting on canvas. 3) to analyze painting. creation on the atmosphere of the way of I-sarn people's beliefs The scope of the study included stories concerning the way of beliefs of I-sarn people toward the Buddhist belief and faith in Phya Naka. Field data, namely related documents and artistic influence were collected by photographing and the data were then analyzed, categorized, and synthesized to reach the step of model sketching and completing the creative work. The results of this research were as follows.

The way of Buddhism beliefs of I-sarn people have been continually transferred from the ancestors to the new generation at the present time. The belief and the faith in Buddhist moral teachings of I-sarn people make them follow the Buddhist principles and lead their lives with love and unity and willing to share and help each other. Regarding painting creation on the atmosphere of the way of I-sarn people's beliefs, 4 complete semi-realism paintings were created using technique of acrylic painting on canvas, with some detailed

shape deleted and unified organization. The paintings' themes are related to belief and faith in the merit-making day at the Buddhist lent ending. They are aesthetics which are beneficial for public.

Keywords : The Creation, Painting, Atmosphere of Isan belief

บทนำ

ความเชื่อคือการยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกรูปทุกนาม สิ่งที่มนุษย์ได้สัมผัสทางใดทางหนึ่งจากอายตนะทั้ง 6 (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) เป็นต้นเหตุของความเชื่ออันเป็นสัญเจตนา เมื่อเกิดการเพาะบ่มความเชื่อโดยอาศัยสิ่งแวดล้อมที่ได้สัมผัสเป็นประจำ เป็นเครื่องช่วยให้ความเชื่อเจริญเติบโต จึงเกิดรูปเกิดสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง จึงเกิดความเชื่อในรูปแบบความเชื่อที่เป็นรูปธรรม และความเชื่อที่เป็นนามธรรม ความเชื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดการกระทำต่าง ๆ ทั้งด้านดีและด้านร้าย ธรรมดาคนเราจะมี ความเชื่อและความไม่เชื่อเป็นของคู่กัน คือระหว่างความศรัทธา และไม่ศรัทธา คนที่มีจิตศรัทธา กับ อจลศรัทธา คือศรัทธาที่หวั่นไหวและศรัทธาที่มั่นคงไม่หวั่นไหว ดังนั้น การจะกำหนดให้แต่ละบุคคลเชื่ออย่างเดียวกันย่อมทำได้ยาก เพราะความเชื่อที่ให้ผลตรงกันข้ามก็มี และความไม่เชื่อเกิดผลไปอีกแนวหนึ่งก็มี

ธวัช ปุณฺณโกทก (2528) ได้กล่าวถึงความเชื่อไว้ว่า ความเชื่อ คือ การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์นั้น ๆ หรือสังคมมนุษย์นั้น ๆ แม้ว่าพลังอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านั้น ไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความเคารพเกรงกลัวสิ่งเหล่านี้เรียกว่าความเชื่อ ฉะนั้นความเชื่อจึงมีขอบเขตกว้างขวางมาก ไม่เพียงแต่จะหมายถึงความเชื่อในดวงวิญญาณทั้ง

หลาย ภูตผี คาถาอาคม โชคลาง ไสยเวทต่าง ๆ ยังรวมถึงปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มนุษย์ยอมรับนับถือ เช่น ต้นไม้ (ต้นโพธิ์ ต้นไทร) ป่าเขา เป็นต้น

ความเชื่อของมนุษย์ที่แตกต่างกันมากมายทั่วทั้งโลก ทำให้เกิดอารยธรรมต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตามพื้นถิ่นนั้น ๆ เช่น ความเชื่อของชาวไทย ที่ผู้คนส่วนใหญ่ของประเทศนับถือศาสนาพุทธ จึงทำให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลักของประเทศ ชาวพุทธในประเทศไทยที่มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมหรือกฎแห่งการกระทำ คือการทำอะไรไป เราจะได้ผลนั้นกลับคืนมาอย่างเท่าเทียม เช่น ทำดีกับใครเราจะได้ผลดีกลับคืนมา ทำชั่วกับใครเราจะได้ผลร้ายกลับคืนมา คนขยันทำมาหากิน ในอนาคตจะเป็นคนฐานะดี คนขี้เกียจไม่ขยันทำมาหากิน ในอนาคตจะเป็นคนฐานะยากจน ด้วยเหตุแห่งความเชื่อนี้ ทำให้ชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม ถึงแม้ว่าคนไทยส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ แต่วิถีความเชื่อ จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ก็ยังแตกต่างกันไปตามถิ่นฐาน ภูมิภานานั้น ๆ เช่น ผู้คนแถบภาคเหนือเชื่อและศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษาป่าเขา แม่น้ำลำธารให้อุดมสมบูรณ์ ส่วนคนแถบภาคใต้เชื่อและศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษาท้องทะเลให้อุดมสมบูรณ์ เป็นต้น ความเชื่อ ความศรัทธาจึงเป็นสิ่งที่ฝังใจในยามที่ผู้คนไม่สบายใจหรือเกิดปัญหาต่าง ๆ

ส่วนเรื่องความเชื่อที่ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาเป็นเนื้อหาของผลงานสร้างสรรค์คือ วิถีความเชื่อของชาวชนบทอีสาน ที่มีความเชื่อความศรัทธาและยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาอย่างเหนียวแน่น มาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษด้วยความเชื่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวอีสานนี้ ทำให้เกิดจารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมรวมถึงวัฒนธรรมอันดีงามที่เรียกว่า “ ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ “ ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ คือประเพณีต่าง ๆ ของชาวอีสาน ที่มีประเพณีหลายอย่างตลอดทั้งปี เช่น บุญข้าวจี บุญผะเหวด บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญเข้าพรรษา บุญออกพรรษา เป็นต้น ในเนื้อหาของผลงานสร้างสรรค์ในชุดนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้นำเอาบุญออกพรรษามาเป็นเนื้อหาช่วงเวลาในผลงาน บุญออกพรรษาจะจัดขึ้นในวันออก

พรรษาหรือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุก ๆ ปี วันออกพรรษาเป็นวันที่เปิดโอกาสให้พระภิกษุสงฆ์ด้วยกันว่ากล่าวตักเตือนกันได้ ในข้อที่ผิดพลั้งล่วงเกินระหว่างที่จำพรรษาอยู่ด้วยกัน ในวันออกพรรษานี้กิจที่ชาวบ้านมักจะกระทำก็คือ การบำเพ็ญกุศล เช่น ทำบุญตักบาตร จัดดอกไม้ ธูป เทียน ไปบูชาพระที่วัด และฟังพระธรรมเทศนา และในช่วงเวลากลางคืน ชาวอีสานจะมีประเพณีชมบั้งไฟพญานาค บั้งไฟพญานาคเป็นลูกไฟลูกกลม ๆ ที่ลอยขึ้นมาจากลำน้ำโขงในช่วงเวลากลางคืนในวันออกพรรษา ชาวอีสานเชื่อว่าลูกไฟที่ลอยขึ้นมาจากเกิดจากการกระทำของพญานาค ด้วยเหตุอัศจรรย์นี้ ทำให้ชาวอีสานมีความเชื่อว่า พญานาคเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกป้องรักษา แม่น้ำลำคลองให้อุดมสมบูรณ์ตลอดไป พญานาคกับพุทธศาสนายังเป็นเรื่องที่มีประวัติเรื่องราวที่เชื่อมโยงและเล่าขานกันมาอย่างช้านาน

ด้วยความเชื่อที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ทำให้ชาวอีสาน ประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลธรรม ผู้สร้างสรรค์จึงนำเรื่องราวเหตุแห่งความเชื่อนี้มาเป็นเนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงวิถีความเชื่อของชาวอีสาน ที่ก่อให้เกิด จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมอันดีงาม ผู้คนมีความรักใคร่สามัคคีกันอย่างเหนียวแน่น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาสะท้อนเป็นเนื้อหาเรื่องราวผ่านทางผลงานศิลปะรูปแบบจิตรกรรม โดยงานจิตรกรรมเป็นศิลปกรรมอย่างหนึ่ง ที่มนุษย์ใช้เป็นสื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ในขณะนั้น สามารถแสดงรายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ สามารถแสดงอารมณ์ ของผู้สร้างงานจิตรกรรมนั้น ๆ ได้ มนุษย์สร้างงานจิตรกรรมมาตั้งแต่สมัยยังอยู่ในถ้ำ ร่องรอยขีดเขียนในถ้ำต่าง ๆ ที่พบเห็นในปัจจุบันเกิดจากฝีมือของมนุษย์โบราณ ได้สร้างผลงานจิตรกรรมไว้ การสร้างงานจิตรกรรมมีในทุกชนเผ่าทั่วโลก งานจิตรกรรมบางครั้งทำหน้าที่เป็นภาษาภาพ และใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ใช้สื่อสารกับจิต วิญญาณ ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชน

วิถีการดำเนินชีวิตของชาวอีสาน มีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายอยู่แบบ

ถ้อยทีถ้อยอาศัย ระหว่างผู้คนกับธรรมชาติแวดล้อมในพื้นที่อีสาน ผู้คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและยึดมั่นในหลักธรรม คำสอนทางพระพุทธศาสนา จารัตระเพณี ขนบธรรมเนียม ที่เป็นดั่งสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้ผู้คนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลในธรรม ความดีงาม ทั้งนี้ชาวอีสานยังมีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ปกปักรักษา ป่าเขา แม่น้ำ ลำธาร เช่น พญานาคความเชื่อและความศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ ทำให้เกิดประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้คนชาวอีสานมีกิจกรรมทำร่วมกัน อันส่งผลให้เกิดความอบอุ่น ความรัก ความสามัคคี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นเบ้าหล่อหลอมให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ที่สร้างมาแต่ช้านาน

ผู้สร้างสรรค์จึงได้นำเนื้อหาเหล่านี้มาเป็นเรื่องราวในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ต้องการบันทึกเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีความเชื่ออีสาน ผ่านเทคนิครูปแบบจิตรกรรมเพื่อถ่ายทอดจินตนาการและความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ เพราะศิลปะเป็นศาสตร์วิชาแขนงหนึ่ง ที่ผู้สร้างสรรค์ต้องฝึกฝน หมั่นศึกษา พัฒนาฝีมือ มีแนวความคิด รวมถึงประสบการณ์ในการทำงานศิลปะ จึงทำงานผลงานสร้างสรรค์ศิลปะที่เสร็จสมบูรณ์ มีคุณค่าทางสุนทรียภาพและจิตใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิถีความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวอีสาน
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรูปแบบกึ่งเหมือนจริง ด้วยเทคนิคการระบายสีอะคริลิคบนผ้าใบ
3. เพื่อวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม ชุด บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน

วิธีการศึกษา

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากภาคสนาม

ศึกษาข้อมูลลงพื้นที่ภาคสนาม รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิถีความเชื่อความศรัทธาของชาวชนบทอีสานที่มีต่อพุทธศาสนา จาริตประเพณี ขนบธรรมเนียม ประเพณีบุญออกพรรษาและเรื่องราวที่เกี่ยวกับพญานาค ที่ได้รับการสำรวจจากพื้นที่จริงและการสอบถามปราชญ์ผู้รู้

1.2 ข้อมูลจากเอกสาร

ศึกษาข้อมูลและรวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีความเชื่อความศรัทธาของชาวชนบทอีสานที่มีต่อพุทธศาสนา จาริตประเพณี ขนบธรรมเนียม ประเพณีบุญออกพรรษาและเรื่องราวที่เกี่ยวกับพญานาค ที่ได้จากเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร สารคดี อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ออนไลน์

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลต่าง ๆ ทั้งหมดที่ได้จากข้อมูลภาคสนาม และข้อมูลจากเอกสาร มาวิเคราะห์เลือกเอาแต่ข้อมูลเนื้อหาที่จำเป็นในขอบเขตแนวเรื่องที่ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดไว้ มาเป็นเนื้อหาแนวเรื่องในการสนับสนุนเนื้อเรื่องของผลงานสร้างสรรค์ ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3. ขั้นตอนการจัดทำภาพร่าง

การทำภาพร่างเป็นการนำข้อมูลจากภาคสนามและข้อมูลจากเอกสาร มาเป็นต้นแบบทางความคิด ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในวิธีดำเนินการสร้างสรรค์ เพราะเป็นการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษามาถ่ายทอดออกเป็นภาพร่าง โดยอาศัยความรู้ทางองค์ประกอบศิลป์ รูปทรงและเนื้อหาวิเคราะห์ แล้วร่างภาพเป็นภาพร่างเพื่อจะได้นำไปเป็นต้นแบบในการขยายเป็นผลงานสร้างสรรค์

4. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

นำเอาข้อมูลทั้งหมดที่ผู้สร้างสรรค์ได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำเป็นภาพร่าง (sketch) แล้วจึงนำมาขยายเป็นผลงานสร้างสรรค์ในขั้นจริง ด้วยเทคนิครูปแบบจิตรกรรมกึ่งเหมือนจริงด้วยเทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

5. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาผลงาน

ผลงานสร้างสรรค์ในระยะที่ 1 เป็นการต่อยอดมาจากผลงานสร้างสรรค์ชุดทดลอง ผู้สร้างสรรค์ต้องเข้าใจในปัญหาของผลงานสร้างสรรค์ชุดทดลอง แล้วนำเอาประสบการณ์ในผลงานการสร้างสรรค์ในชุดก่อนที่ผ่านมาเพื่อมาพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ ในชุด บรรยายภาคแห่งวิถีความเชื่ออีสาน และก็พัฒนารูปแบบ เทคนิค วิธีการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ไปตามระยะ 1-2-3-4 ตามลำดับที่ได้กำหนดไว้

6. สรุปผลการสร้างสรรค์

สร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาตามวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาวิถีความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวอีสาน 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรูปแบบกึ่งเหมือนจริง ด้วยเทคนิคการระบายสีอะคริลิคบนผ้าใบ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม ชุด บรรยายภาคแห่งวิถีความเชื่ออีสาน

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาวิถีความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวอีสาน

งานสร้างสรรค์เป็นการสร้างสรรค์ผลงานในแนวเรื่อง บรรยายภาคแห่งวิถีความเชื่ออีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้นำข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ข้อมูลเอกสาร และอิทธิพลทางศิลปกรรม ที่มีเนื้อหาแนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีความเชื่อความศรัทธาของชาวชนบทอีสานที่มีต่อพุทธศาสนา จารัตประเพณี ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น ประเพณีบุญวันออกพรรษาซึ่งเป็นเนื้อหาแนวเรื่องหลักในการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงชาวบ้านในยุคปัจจุบัน ความเชื่อความศรัทธาที่ชาวอีสานยึดมั่นต่อหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา ทำให้ผู้ประพจน์ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม มีความรัก ความสามัคคี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

ผลงานสร้างสรรค์ในชุดนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ผลงานในชุด

บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีความเชื่อของชาวอีสาน ที่มีต่อพุทธศาสนา ชาวอีสานยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาและความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อพญานาค ที่ชาวอีสานเชื่อว่าพญานาคเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษา แม่น้ำ ลำธาร ให้อุดมสมบูรณ์ มีน้ำมีปลาให้อุบโภาค บริโภค ตลอดทั้งปี ผู้สร้างสรรค์จึงต้องสื่อผลงานให้เห็นถึงบรรยากาศแห่งความศรัทธาให้เข้ากับเนื้อหาโดยใช้การคุมโทนสีของผลงานให้ได้ความรู้สึกถึงบรรยากาศในช่วงกลางคืน จัดวางองค์ประกอบในตัวเองให้สอดคล้องกัน ลักษณะรูปร่าง รูปทรงของตัวละครให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับแนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอีสาน

2. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรูปแบบกึ่งเหมือนจริง ด้วยเทคนิคการระบายสีอะคริลิคบนผ้าใบ

ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุดวิถีความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวอีสานนั้น ได้มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นตอนการสร้างภาพร่างต้นแบบของผู้สร้างสรรค์

2.1.1 การทำภาพร่าง (Sketch drawing) การทำภาพร่างต้นแบบเป็นการนำข้อมูลเอกสารและภาคสนาม มาเป็นต้นแบบทางความคิด ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในวิธีดำเนินการสร้างสรรค์ เพราะเป็นการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษามาถ่ายทอดออกเป็นภาพร่าง โดยอาศัยความรู้ทางองค์ประกอบศิลป์ รูปทรงและเนื้อหา มาวิเคราะห์ แล้วร่างภาพเป็นภาพร่าง ทำภาพร่างด้วยลายเส้นดินสอ ปากกาและสี เพื่อหาแนวทางในการจัดวางองค์ประกอบทางศิลปะให้เหมาะสม ของรูปร่าง รูปทรง สัญลักษณ์ และพื้นที่ว่าง เพื่อนำมาพิจารณาเลือกนำไปใช้ในการสร้างสรรค์

2.2 ขั้นตอนการทำผ้าใบ

2.2.1 ทำโครงผ้าใบ

2.2.2 ติดตั้งผ้าใบ

2.2.3 ทาสีรองพื้นบนผ้าใบ นำเส้นไม้โครงมาตัดตาม

ขนาดต่าง ๆ ที่เราจะประกอบขึ้นเป็นกรอบ นำท่อนไม้โครงที่เราตัดทาด้วยกาวลาเท็กซ์ตรงส่วนที่ท่อนไม้สัมผัสกัน แล้วประกอบโครงไม้เข้าให้ยึดต่อกันด้วยลูกป็นลม นำผ้าใบด้ายดิบมาตัดให้ได้ขนาดที่ใหญ่กว่าโครงไม้ด้านละ 10 ซม. มายิงซิงเข้ากับโครงไม้ โดยเริ่มยิงจากตรงกลางของโครงไม้ของแต่ละด้านสลับซ้าย-ขวาไปพร้อม ๆ กัน จะทำให้ผ้าที่เราซิงบนโครงไม้ไม่ย่น ผ้าจะตึงเสมอกันทั่วทั้งผ้าใบ

ขั้นตอนการทาสีรองพื้นลงบนผ้าใบ นำสีน้ำพลาสติกสีขาวมาผสมกับกาวลาเท็กซ์และน้ำโดยใช้อัตราส่วน สีน้ำพลาสติก 45% น้ำ 45% และกาว 10% ผสมให้เป็นเนื้อเดียวกันแล้วค่อยทาลงบนผ้าใบให้ทั่วอย่างสม่ำเสมอ พอทาเสร็จก็รอให้แห้ง แล้วค่อยมาทาใหม่ประมาณ 4-5 รอบ

2.3 การสร้างสรรค์ผลงานขั้นที่ 1

คัดเลือกภาพร่างต้นแบบที่คิดว่าดีและสมบูรณ์ที่สุดนำมาเป็นแบบในการสร้างสรรค์ผลงาน แล้วจึงนำภาพร่างต้นแบบที่ได้คัดเลือกล้นมาเป็นภาพตัวอย่างในการร่างภาพ จัดองค์ประกอบลงในผลงานจริง

2.4 การสร้างสรรค์ผลงานขั้นที่ 2

เมื่อเสร็จจากการร่างภาพแล้วก็ระบายสีในงานตามแบบภาพร่างต้นแบบ เริ่มจากรระบายสีในบรรยากาศ รูปทรงตัวละคร และองค์ประกอบต่าง ๆ ของตัวผลงานให้ทั่วแล้วค่อยเพิ่มน้ำหนักของสีในงาน แล้วค่อยแทรกสีบรรยากาศของภาพให้เข้ากัน

2.5 การสร้างสรรค์ผลงานขั้นที่ 3

ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการเก็บรายละเอียดต่าง ๆ ในผลงาน การคัตน้ำหนักสี เพิ่มสี เติมสีเข้ม เติมสีสว่าง การตัดเส้นเน้นตัวละครให้ดูเด่นชัดขึ้น แทรกสีบรรยากาศและตัวละครให้ภาพดูมีบรรยากาศเข้ากัน

3. การวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม ชุด บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน

3.1 การวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมขั้นที่ 1

3.1.1 ด้านแนวเรื่อง วิถีความเชื่อของชาวชนบทอีสาน

ที่มีต่อพุทธศาสนา เป็นความเชื่อความศรัทธาอันดีงามทำให้ชาวบ้านยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมจึงก่อให้เกิดจารีตขนบธรรมเนียมประเพณี ๑ มากมาย ประเพณีที่เป็นเนื้อหาแนวเรื่องในผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้เป็นประเพณีวันออกพรรษา ซึ่งเป็นวันสำคัญทางศาสนาพุทธ วันออกพรรษานี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วันมหาปวารณาเป็นวันที่เปิดโอกาสให้พระภิกษุสงฆ์ด้วยกันว่ากล่าวตักเตือนกันได้ ในข้อที่ผิดพลาดล่วงเกินระหว่างที่จำพรรษาอยู่ด้วยกัน ในวันออกพรรษานี้กิจที่ชาวบ้านมักจะกระทำก็คือ การบำเพ็ญกุศล เช่น ทำบุญตักบาตร จัดดอกไม้ ธูป เทียน ไปบูชาพระที่วัด และฟังพระธรรมเทศนา ส่วนเวลากลางคืนจะมีประเพณีชมบั้งไฟพญานาค บั้งไฟพญานาคเป็นปรากฏการณ์ของการเกิดลูกไฟสีชมพูพวยพุ่งขึ้นจากกลางลำน้ำโขงสู่อากาศ โดยลูกไฟนั้นไม่มีควัน ไม่มีกลิ่น ไม่มีเสียง พุ่งสูงประมาณ 20-30 เมตร แล้วหายไป โดยไม่มีการตกลงมา เช่น บั้งไฟทั่วไป ขนาดของลูกไฟมีตั้งแต่ขนาดเท่าหัวแม่มือกระทั่งขนาดเท่าฟองไข่ไก่ เกิดขึ้นเป็นจำนวนไม่แน่นอน ตั้งแต่ 6 โมงเย็น จนถึง 2-3 ทุ่ม สถานที่เกิดมักเป็นลำน้ำโขง ในท้องที่อำเภอโพนพิสัย อำเภอปากคาด อำเภอสว่างุมห์ อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอปักธงชัย จังหวัดหนองคาย และบริเวณอื่น ๆ บ้าง เช่น บริเวณห้วยหนองที่อยู่ใกล้แม่น้ำโขง

3.1.2 ด้านรูปแบบ ในภาพผลงานผู้สร้างสรรค์ได้จัดองค์ประกอบภาพแบบกึ่งสมมาตร ให้จุดเด่นของภาพหนักไปทางด้านซ้าย แต่มีตัวละครที่เป็นพญานาคอยู่ที่ทางด้านขวามือเพื่อทำให้ภาพผลงานมีองค์ประกอบที่ไม่นหนักไปในด้านใดด้านหนึ่งจนเกินไป ผู้สร้างสรรค์ได้ให้ตัวละครที่เป็นพระพุทธรูปไม้อีสานเป็นจุดเด่นในภาพโดยใช้รูปทรงและสีส้มที่โดดเด่นให้ดูสะดุดตาและได้จัดวางตัวละครที่เป็นพระสงฆ์ ชาวบ้านและวัดญูข่อยอยู่รอบ ๆ พระพุทธรูปไม้อีสาน ส่วนภาพบรรยากาศผู้สร้างสรรค์ได้ใช้สีโทนเย็นมาเป็นสีบรรยากาศในงาน คือ สีคราม สีน้ำเงิน สีน้ำเงินอมม่วง สีน้ำเงินเข้ม เพื่อถ่ายทอดช่วงเวลาในยามกลางคืนของภาพ ให้รู้สึกถึงบรรยากาศแห่งความเชื่อความศรัทธาของชาวอีสานที่มีต่อพุทธ

ศาสนาตามที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการจะสื่อ

3.1.3 ด้านเทคนิควิธีการ ผลงานสร้างสรรค์ในระยะที่ 1 เป็นการนำเทคนิคกระบวนการขั้นตอนและประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานในชุดที่ผ่านมาเพื่อมาพัฒนาต่อยอดเป็นผลงานในระยะนี้ ผลงานสร้างสรรค์ในชิ้นนี้เป็นรูปแบบจิตรกรรมกึ่งเหมือนจริง 2 มิติ ด้วยเทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ กระบวนการขั้นตอนวิธีการสร้างสรรค์เริ่มจากการร่างภาพตามแบบภาพร่างต้นแบบด้วยสีไม้ แล้วค่อยระบายสีบรรยากาศรูปทรงหลักตัวละคร ระบายสีภาพรวมของผลงาน ต่อมาเป็นการเพิ่มเติมน้ำหนักสีในบรรยากาศ รูปทรง ตัวละครตามกระบวนการเทคนิค ลักษณะผิวแปรงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์และต่อมาเป็นการเก็บรายละเอียดของผลงานคือการตัดเส้น การคัดน้ำหนักสีให้เข้ม ให้อ่อน แล้วเก็บรายละเอียดต่าง ๆ ของภาพ ทั้งการตัดเส้น แทรกสีในบรรยากาศ สุดท้ายเป็นการพิจารณาผลงานว่าควรต้องแก้ไขเพิ่มเติมในจุดไหน

ภาพที่ 1 ชื่อผลงาน : บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน หมายเลข 1
 ขนาด : 125X160 ซม. เทคนิค : สีอะคริลิกบนผ้าใบ

3.2 การวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมชิ้นที่ 2

3.2.1 ด้านแนวเรื่อง ผลงานสร้างสรรค์ในระยษะที่ 2 เป็นผลงานที่ต่อยอดมาจากผลงานสร้างสรรค์ในระยษะที่ 1 จะมีเนื้อหาและแนวเรื่องไปในทางเดียวกัน แนวเรื่องเป็นวิถีความเชื่อของชาวชนบทอีสานที่มีต่อพุทธศาสนา ช่วงเวลาในเนื้อหาจะเป็นช่วงเวลากลางคืนของวันออกพรรษา มีพระสงฆ์และชาวบ้านออกมาทำวัตร สวดมนต์ ฟังเทศนาธรรม และยังมีประเพณีการชมบั้งไฟพญานาค บั้งไฟพญานาคเป็นปรากฏการณ์ของการเกิดลูกไฟสีชมพูพวยพุ่งขึ้นจากกลางลำน้ำโขงสู่อากาศ โดยลูกไฟนั้นไม่มีควัน ไม่มีกลิ่น ไม่มีเสียง พุ่งสูงประมาณ 20-30 เมตร แล้วหายไปโดยไม่มีการตกลงมา เช่น บั้งไฟทั่วไป ขนาดของลูกไฟมีตั้งแต่ขนาดเท่าหัวแม่มือ กระทั่งขนาดเท่าฟองไข่ไก่ เกิดขึ้นเป็นจำนวนไม่แน่นอน ตั้งแต่ 6 โมงเย็นจนถึง 2-3 ทุ่ม สถานที่เกิดมักเป็นลำน้ำโขง ในท้องที่อำเภอโพนพิสัย อำเภอปากคาด อำเภอสังคม อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย และบริเวณอื่น ๆ บ้าง เช่น ตามห้วยหนองที่อยู่ใกล้แม่น้ำโขงที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นการกระทำของพญานาคที่ทำการถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

3.2.2 ด้านรูปแบบ การจัดองค์ประกอบในภาพเป็นแบบสมมาตรทั้งซ้าย-ขวา การวางองค์ประกอบจุดเด่น จูตรองและตัวละครดูสมดุลทั้งสองข้าง ถึงแม้ว่าองค์ประกอบและตัวละครจะแตกต่างกันแต่ก็ดูสมมาตรกันทั้งสองฝั่งซ้าย-ขวา เหมือนกับผลงานในชิ้นที่ 1 ผู้สร้างสรรค์ได้จัดวางองค์ประกอบให้พระพุทธรูปไม้อีสานเป็นจุดเด่น วางอยู่ที่จุดกึ่งกลางของภาพ มีพระพุทธรูปไม้องค์ขนาดเล็กลงมาอยู่ทางด้านซ้ายและด้านขวาของภาพอย่างสมดุล มีตัวละครที่เป็นพญานาค ชาวบ้านและวัดอุบาสกต่าง ๆ ถูกจัดวางองค์ประกอบให้อยู่เป็นแนวระนาบตรงกลางลงไปยังด้านล่างของภาพ ส่วนบรรยากาศของภาพผู้สร้างสรรค์ใช้สีโทนเย็นที่ใช้ความรู้สึกถึงช่วงเวลากลางคืนและสื่อถึงความเชื่อความศรัทธาของชาวอีสานที่มีต่อพุทธศาสนา ตามเนื้อหาของเรื่อง

3.2.3 ด้านเทคนิควิธีการ ผลงานสร้างสรรค์ในระยะ

ที่ 2 มีการแก้ไขข้อเสียและนำข้อดีจากผลงานสร้างสรรค์ในระยะที่ 1 มาพัฒนาต่อยอดเป็นผลงานในขั้นนี้ ทั้งการจัดวางองค์ประกอบ การสร้างตัวละคร การใช้สัญลักษณ์ เพื่อใช้งานดูน่าสนใจขึ้น ขั้นตอนการสร้างสรรค์เริ่มจากร่างภาพตามแบบภาพร่างด้วยสีไม้ แล้วค่อยลงสีบรรยากาศรูปทรงหลักตัวละคร ลงสีภาพรวมของผลงาน ต่อมาเป็นการเพิ่มเติมน้ำหนักสีในบรรยากาศ รูปทรง ตัวละครตามกระบวนการเทคนิค ลักษณะผิวแปร่งที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ และต่อมาเป็นการเก็บรายละเอียดของผลงานคือการตัดเส้น การคัดน้ำหนักสีให้เข้ม ให้อ่อน สุดท้ายเป็นการแทรกสีบรรยากาศในงานให้เข้ากันและเก็บรายละเอียดต่าง ๆ ในงานเพื่อให้งานออกมาเป็นเอกภาพสมบูรณ์ที่สุด

ภาพที่ 2 ชื่อผลงาน บรรยากาศแห่งวิถึความเชื่ออีสาน หมายเลข 2

ขนาด : 125X160 ซม. เทคนิค : สีอะคริลิคบนผ้าใบ

3.3 การวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 3

3.3.1 ด้านแนวเรื่อง ผลงานสร้างสรรค์ในระยษที่ 3 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวันออกพรรษาหรือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 มีพญานาคออกมาจากการจำศีลบำเพ็ญเพียร เพื่อฟังพระธรรมเทศนาบนโลกมนุษย์ พญานาคทั้งหลายได้สร้างลูกไฟสีชมพู ที่มีลักษณะทรงกลม ขนาดเท่าฟองไข่ ฟ่นออกมาจากปากให้ลอยขึ้นเหนือแม่น้ำโขงแล้วขึ้นไปบนฟ้าเป็นเส้นตรงแล้วค่อยเลือนลงหายไปใในอากาศ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

3.3.2 ด้านรูปแบบ ในผลงานชั้นนี้ผู้สร้างสรรค์ได้จัดองค์ประกอบให้จุดเด่นเป็นพระพุทธรูปไม้อีสาน จัดวางองค์ประกอบให้อยู่ตรงด้านขวาของภาพ จตุรลงมาจะเป็นพญานาคตัวใหญ่ที่กำลังเลื้อยไปมาอยู่ทางด้านซ้ายของภาพ องค์ประกอบและตัวละครย่อยจะมีช่อดอกไม้ที่พญานาคกำลังใช้ปลายหางชูช่อไว้อยู่ที่ขอบด้านขวาของภาพ ส่วนบรรยากาศของภาพจะมีดอกบัวและพญานาคตัวเล็กอยู่ทั่ว ๆ ภาพสีบรรยากาศของภาพใช้โทนสีเย็นคือ สีคราม สีน้ำเงิน และสีน้ำเงินเข้ม ที่ให้ความรู้สึถึงช่วงเวลากลางคืน ที่สื่อถึงความเชื่อความศรัทธาของชาวอีสาน ที่มีในวันออกพรรษา

3.3.3 ด้านเทคนิควิธีการ ผู้สร้างได้สร้างสรรค์ผลงานระยษที่ 3 จากการนำข้อดีจากผลงานสร้างสรรค์ระยษที่ 1 และ 2 มาพัฒนาต่อยอดเป็นผลงานในชั้นนี้ ด้วยรูปแบบจิตรกรรมกึ่งเหมือนจริง เทคนิคการระบายสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขั้นตอนการสร้างสรรคเริ่มจากการวาดภาพตามแบบภาพร่างที่ผู้สร้างสรรค์ได้เลือกแล้วร่างลงบนผ้าใบ แล้วค่อยลงสีบรรยากาศรูปทรงหลัก ตัวละคร ลงสีภาพรวมของผลงาน ต่อมาเป็นการเพิ่มเติมน้ำหนักสีในบรรยากาศรูปทรง ตัวละครตามกระบวนการเทคนิค ลักษณะฝีแปรงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์และต่อมาเป็นการเก็บรายละเอียดของผลงานคือการตัดเส้น เพิ่มน้ำหนักเข้ม และสว่างในรายละเอียดต่าง ๆ ของผลงานสุดท้ายเป็นการเพิ่มเติมตกแต่งสีบรรยากาศของภาพลงให้เข้ากันจนทำให้งานดูเป็นเอกภาพ

ภาพที่ 3 ชื่อผลงาน บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน หมายเลข 3
 ขนาด : 125X180 ซม. เทคนิค : สีอะคริลิคบนผ้าใบ

3.4 การวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมชั้นที่ 4

3.4.1 ด้านแนวเรื่อง ผลงานสร้างสรรค์ในระยะที่ 4 เป็นผลงานสร้างสรรค์ขั้นสุดท้าย ที่ผู้สร้างสรรค์ได้นำประสบการณ์จากสร้างสรรค์ผลงานที่ผ่านมาทั้งหมด ทั้งกระบวนการ เทคนิค ขั้นตอน มาสรุปการสร้างสรรค์ในชิ้นนี้ เนื้อหาและแนวเรื่องเกี่ยวกับวิถีความเชื่อของชาวชนบทอีสานที่มีต่อพุทธศาสนา ช่วงเวลาในเนื้อหาจะเป็นช่วงเวลากลางคืนของวันออกพรรษา มีพระสงฆ์และชาวบ้านออกมาทำวัตร สวดมนต์ ฟังเทศนาธรรม และมีพญานาคทั้งหลายได้สร้างลูกไฟสีชมพู ที่มีลักษณะทรงกลม ขนาดเท่าฟองไข่ ฟ่นออกมาจากปากให้ลอยขึ้นเหนือแม่น้ำโขงแล้วลอยขึ้นไปบนฟ้าเป็นเส้นตรงแล้วค่อยเลือนลงหายไปใ้ในอากาศ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

3.4.2 ด้านรูปแบบ ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้ จัดวางองค์ประกอบแบบกึ่งสมมาตรให้จุดเด่นยังเป็นพระพุทธรูป

รูปไม้อีสานอยู่ตรงกลางค่อนมาทางขวาเล็กน้อย มีองค์พระพุทธรูปไม้อีสานที่องค์เล็กลงมา 3 องค์ ตัวละครที่เป็นชาวบ้านและวัตถุมบูชา ขึ้นหมากเบ็งอยู่บนหลังพญานาค ส่วนองค์ประกอบต่าง ๆ ของภาพก็เป็นดอกบัว ขึ้นหมากเบ็ง ขนาดต่าง ๆ และบังไปพญานาคลอยอยู่ทั่วบรรยากาศของภาพ ส่วนสีบรรยากาศเป็นสีโทนเย็น คือ สีคราม สีน้ำเงิน สีน้ำเงินเข้ม สีม่วง และสีน้ำตาลไหม้ เพื่อให้สื่อถึงบรรยากาศในช่วงเวลากลางคืน ให้รู้สึกถึงบรรยากาศแห่งวิถีความเชื่อ ความศรัทธาของชาวอีสานที่ผู้สร้างสรรค์ตั้งใจที่จะสื่อออกมาเป็นผลงานสร้างสรรค์ในชิ้นนี้

3.4.3 ด้านเทคนิควิธีการ จากประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมดที่ผ่านมา ทั้งเทคนิค วิธีการ รูปแบบ ทำให้ผู้สร้างสรรค์ได้พัฒนาต่อยอด นำข้อดีของการสร้างสรรค์เป็นผลงานในชิ้นนี้และแก้ไขในข้อเสียต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดขึ้นในผลงานสร้างสรรค์ในระยะที่ 4 นี้ ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์ได้นำเอาภาพร่างต้นแบบที่เลือกไว้มาร่างภาพลงบนเฟรมตามแบบของภาพร่าง แล้วก็ค่อยลงสีบรรยากาศ ตัวละครและองค์ประกอบต่าง ๆ ของภาพให้เสร็จ ต่อมาเป็นการลงสีน้ำหนักเข้มและสว่างของตัวละครกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของภาพ สุดท้ายเป็นการเก็บรายละเอียด การตัดเส้น เดิมสีแทรกสีบรรยากาศของภาพรวมทั้งหมดให้ออกมาสมบูรณ์และเป็นเอกภาพที่สุด

ภาพที่ 4 ชื่อผลงาน บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน หมายเลข 4

ขนาด : 140X190 ซม. เทคนิค : สีอะคริลิกบนผ้าใบ

สรุปผล

1. สรุปผลการศึกษาวิถีความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวอีสาน

ผลงานสร้างสรรค์เป็นการสร้างสรรค์ผลงานในแนวเรื่อง บรรยายภาพแห่งวิถีความเชื่ออีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้นำข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ข้อมูลเอกสาร และอิทธิพลทางศิลปกรรม ที่มีเนื้อหาแนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีความเชื่อความศรัทธาของชาวชนบทอีสานที่มีต่อพุทธศาสนา จาริตประเพณี ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงชาวบ้านในยุคปัจจุบัน ความเชื่อความศรัทธาที่ชาวอีสานยึดมั่นต่อหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา ทำให้ผู้ประพติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม มีความรัก ความสามัคคี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

2. สรุปผลการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรูปแบบกึ่งเหมือนจริง ด้วย

เทคนิคการระบายสีอะคริลิกบนผ้าใบ

ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุดวิถีความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวอีสานนั้น ประกอบไปด้วย 1) ขั้นตอนการสร้างภาพร่างต้นแบบของผู้สร้างสรรค์ 2) ขั้นตอนการทำผ้าใบ 3) การสร้างสรรค์ผลงาน คือคัดเลือกภาพร่างต้นแบบที่คิดว่าดีและสมบูรณ์ที่สุดในการนำมาเป็นแบบในการสร้างสรรค์ผลงาน แล้วจึงนำภาพร่างต้นแบบที่ได้คัดเลือกนั้นมาเป็นภาพตัวอย่างในการร่างภาพ จัดองค์ประกอบลงในผลงานจริง เมื่อเสร็จจากการร่างภาพแล้วก็ระบายสีในงานตามแบบภาพร่างต้นแบบ เริ่มจากรบายสีในบรรยากาศ รูปทรงตัวละคร และองค์ประกอบต่าง ๆ ของตัวผลงานให้ทั่วแล้วค่อยเพิ่มน้ำหนักของสีในงาน แล้วค่อยแทรกสีบรรยากาศของภาพให้เข้ากัน ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการเก็บรายละเอียดต่าง ๆ ในผลงาน การคัดน้ำหนักรสี เพิ่มสี เติมสีเข้ม เติมสีสว่าง การตัดเส้นเน้นตัวละครให้ดูเด่นชัดขึ้น แทรกสีบรรยากาศและตัวละครให้ภาพดูมีบรรยากาศเข้ากัน

3. สรุปผลการวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม ชุด บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน

3.1 ด้านเนื้อหา ผลงานสร้างสรรค์ ชุด บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้ถ่ายทอดเนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาข้อมูลจากข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ข้อมูลภาคเอกสารและนำเอาประสบการณ์การสร้างสรรค์ผลงานก่อนหน้านี้นี้ ด้านเนื้อหา เทคนิครูปแบบ ข้อดี ข้อเสีย มาพัฒนาแก้ไขและต่อยอดจนกลายเป็นผลงานสร้างสรรค์ในชุดนี้ ที่เกี่ยวกับวิถีความเชื่อที่มีต่อพุทธศาสนา ความเชื่อที่มีต่อภูผานาคและจารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมอันดีงามต่าง ๆ ของชาวชนบทอีสานที่สะท้อนให้เห็นถึงความสงบสุขและความศรัทธาที่ผู้คนมีต่อพุทธศาสนา

3.2 ด้านรูปแบบ เป็นผลงานในรูปแบบกึ่งเหมือนจริง โดยแสดงออกผ่านรูปร่าง รูปทรง การจัดวางองค์ประกอบ การใช้สี โทนสีเย็นในภาพ และการสร้างสรรค์ตัวละคร ผู้สร้างสรรค์ได้นำประสบการณ์จากการสร้างสรรค์ผลงานในระยะต่าง ๆ ที่ผ่านมา มาพัฒนาแก้ไขและต่อยอดพัฒนาในข้อดีของผลงาน ส่งผลได้ข้อสรุปรูปแบบการสร้างสรรค์เป็นผลงานในครั้งนี้

3.3 ด้านเทคนิควิธีการ เป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยเทคนิคการวาดด้วยสีอะคริลิกลงบนผ้าใบ ใช้เทคนิคการระบายทับซ้อนสีจากสีอ่อนไปหาสีเข้ม เป็นการนำเอาประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานในระยะก่อน ๆ ที่ผ่านมา มาแก้ไขปัญหาและพัฒนาต่อยอดให้ดีขึ้น เริ่มจากการวางแผนในการทำงานเริ่มตั้งแต่การกำหนดเวลาในการทำงาน ใช้ชัดเจนว่าเริ่มทำในวันเวลาใดและควรทำให้เสร็จในวันเวลาใด ต่อมาก็นำเอาประสบการณ์ที่ได้พัฒนามาใช้ในการทำแบบภาพร่างต้นแบบ การวาดระบายลงสีโครงสร้าง องค์ประกอบ ตัวละครและบรรยากาศ สุดท้ายเป็นการเก็บรายละเอียดและพิจารณาผลงานถ้ามีจุดที่ต้องเพิ่มเติมหรือแก้ไขก็ทำในจุดนั้น เพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์ออกมาสมบูรณ์และเป็นเอกภาพให้มากที่สุด

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลการศึกษาวิถีความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวอีสาน

วิถีความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวอีสาน ผู้สร้างสรรค์ต้องการศึกษาหาข้อมูลเพื่อนำมาเป็นเนื้อหาในการสร้างสรรค์เป็นผลงานสร้างสรรค์ในหัวข้อชุด บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน ในการศึกษาหาข้อมูลสร้างสรรค์ได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากข้อมูลทางสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับ วิถีความเชื่อในพื้นที่ถิ่นอีสาน วิธีการดำเนินชีวิต จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม พิธีกรรมต่าง ๆ รวมถึงความเชื่อที่เกี่ยวกับพญานาคที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับแนวเรื่องในการสร้างสรรค์ผลงาน สอดคล้องกับเนื้อหาแนวเรื่องผลงานของรัตน์ ไวยะราบุตร คือ การดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย อยู่แบบถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างธรรมชาติแวดล้อมในชนบทอีสานยึดมั่นในหลักคำสอนทางพุทธศาสนา รวมถึงจารีตขนบธรรมเนียม ที่เป็นดั่งสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจให้ประพฤติดนอยู่ในความดีงาม อันส่งผลให้เกิดความอบอุ่น และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนได้อย่างเหนียวแน่น

2. อภิปรายผลการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรูปแบบกึ่งเหมือนจริงด้วยเทคนิคการระบายสีอะคริลิกบนผ้าใบ

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรูปแบบกึ่งเหมือนจริง ด้วยใช้เทคนิคสีการระบายสีอะคริลิกบนผ้าใบ ผู้สร้างสรรค์ได้นำเนื้อหาข้อมูลภาคสนามข้อมูลเอกสารและอิทธิพลทางศิลปกรรมมาเป็นเนื้อหาและแนวเรื่องในการสร้างสรรค์ในรูปแบบจิตรกรรมกึ่งเหมือนจริง ด้านเทคนิควิธีการ ใช้การระบายสีอะคริลิกบนผ้าใบ สอดคล้องกับเทคนิควิธีการผลงานของ อิทธิพล พัฒรชนม์ คือ ใช้เทคนิคสีการระบายสีอะคริลิกและทองคำเปลวบนผ้าใบ จัดวางรูปทรง จัดวางองค์ประกอบในภาพ ลงสีบรรยากาศ ลงสีตัวละครแล้วค่อยมาลงสีน้ำหนักในตัวละครทั้งหมด ตัดเส้น คัดเน้นรูปทรงหลักจุดเด่นในภาพ แล้วค่อยปิดทองด้วยทองคำเปลวลงในงาน และยังสอดคล้องกับเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานของ รัตน์ ไวยะราบุตร คือ ใช้เทคนิคสีการระบายสีอะคริลิกบนผ้าใบ จัดวางรูปทรง จัดวางองค์ประกอบ

ในภาพ ลงสีต่าง ๆ ตามรูปทรงและตัวละครในงานด้วยจังหวะที่แปร่งหยาบ ๆ แต่ดูละเอียดและสม่ำเสมอลงในผลงาน แล้วค่อยแทรกสีทับเป็นชั้น ๆ ลงในงาน คัดเน้นตัดเส้นส่วนที่ศิลปินต้องการจะเน้น สุดท้ายก็เก็บรายละเอียดต่าง ๆ ในผลงานสร้างสรรค์ ได้ผลงานจำนวน 4 ชิ้น ที่สะท้อนถึงบรรยากาศความศรัทธาและความสงบที่มีต่อพุทธศาสนาของชาวอีสาน

3. อภิปรายการวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม ชุดบรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงถึงบรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ และด้านเทคนิควิธีการ ซึ่งทั้ง 3 ส่วน แสดงให้เห็นบรรยากาศที่กลมกลืนกัน สอดคล้องกันทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำเอกสารไปใช้ประโยชน์

เอกสารประกอบการสร้างสรรค์ผลงาน ชุด บรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบงานจิตรกรรมกึ่งเหมือนจริง การนำความรู้ด้านที่มีองค์ความรู้มาสร้างสรรค์ทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดประสบการณ์ในการทำงาน ผลงานสร้างสรรค์ผลงานชุดบรรยากาศแห่งวิถีความเชื่ออีสาน ฉบับนี้ เป็นผลงานการสร้างสรรค์ทางด้านความคิดสร้างสรรค์จากประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ ที่ได้รับการพัฒนา วิจัย ทดลองอย่างต่อเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผลงานและเอกสารประกอบสร้างสรรค์ในขั้นนี้อาจสร้างแรงบันดาลใจหรือเป็นอิทธิพล ในการสร้างสรรค์ผลงานสำหรับผู้สนใจในเรื่องและเนื้อหาที่ใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นการศึกษา เป็นทิศทางในการหาข้อมูลได้ง่ายขึ้น รวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้สร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะรูปแบบจิตรกรรมกึ่งเหมือนจริงด้วยเทคนิคการระบายสีอะคริลิกบนผ้าใบ

2.1 การสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์ต้องเข้าใจในเนื้อหาที่กำลังสร้างสรรค์อย่างชัดเจน มีข้อมูลทางสภาพแวดล้อม ข้อมูลเอกสาร และอิทธิพลทางศิลปกรรม เพื่อสนับสนุนเนื้อหาแนวเรื่องและเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานได้ง่ายขึ้น

2.2 การวางแผนในการทำงาน เช่น กำหนดเวลาในการทำงานให้เหมาะสม เข้าใจในเทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน จะได้ไม่เสียเวลาในการทำงาน

2.3 ต่อยอดและพัฒนาผลงานเพื่อเพิ่มมูลค่าราคาของผลงาน จำหน่ายให้แก่กลุ่มที่สนใจในผลงานศิลปะ หรือ ส่งผลงานเข้าการประกวดแข่งขันในการประกวดผลงานศิลปกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างชื่อเสียงและเกียรติประวัติให้กับตัวเองและเป็นการนำผลงานสร้างสรรค์ของตัวเองสู่สายตาสาธารณชน

บรรณานุกรม

- การระบายสีอะคริลิค. (2550). สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2563,
จาก <http://www.pointstudio.nrt/Wpoint/webart/colour10.html>
- ชลุด นิมเสมอ. (2553). *องค์ประกอบศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่7. กรุงเทพฯ: อมรินทร์
ธวัช ปุณโณทก. (2528). ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน, ใน
วัฒนธรรมพื้นบ้าน คติความเชื่อ. (น. 350). กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- นิยม วงศ์พงษ์คำ. (2561). *พระไม้อีสาน*. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2563, จาก
<http://www.isangate.com/new/isan-governance/32-art>
- พญานาค. (2560). สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2563, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9E%E0%B8%8D%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%84>
- มานิต มานิตเจริญ. (2561). *ความเชื่อ*. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2563, จาก
<http://www.udru.ac.th/attachments/elearning/02/13.pdf>
- มัย ตะตยะ. (2547). *สุนทรีย์ภาพทางทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- ศุภชัย สุกชีโชติ. (2561). *จิตรกรรม*. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2563, จาก ffa.bpi.ac.th/bk/1story.html/1/มกราคม/
- องค์ประกอบศิลป์. (2556). สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.vattaka.com/art/form04.jpg>
- อิทธิพล พัฒรชนม์. (2556). *แรงบันดาลใจจากช่างเขียนพื้นบ้าน*. (ปริญญาศิลป
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร)
- อำพร แสงไชยา. (2557). *รายงานการวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม
ประยุกต์บนไม้กวาด ความงามของดอกไม้พื้นบ้านอีสาน*. มหาสารคาม:
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.